

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

Kivikautisen asuinpaikan
kaivaus
Tuija Wallenius
1986

SISÄLLYSLUETTELO

1. ARKISTOTIETOJA	2
2. JOHDANTO	3
3. ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	3
4. KAIVAUSTEKNIikka	3
5. KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET JA MAALAJIT	4
6. LÖYDÖT	5
7. YHTEENVETO	6
8. NEGATIIVILUETTELO	7
9. DIAPOSITIIVILUETTELO	9
10. KUVATAULUT	10-15
11. KARTAT	16-26

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

1. ARKISTOTIETOJA

Kunta: Pudasjärvi

Kylä: Iinattijärvi

Tila: Puolssiika RN:o 26¹

Maanomistaja: Ahti ja Aira Lehrbäck

Alangontie 1

90540 Oulu 54

Peruskartta: 3532 08 IINATTIJÄRVI, painettu 1971

Koordinaatit: x = 7264 37

y = 526 80

z = 134-135 m mpy

Vuoden 1986 löydöt: KM 23432:1-91

Diar. 17.11.1986

Aikaisemmat löydöt: KM 22820:1-2

Aikaisemmat tutkimukset: Tarkastus M. Torvinen 1985

Kertomukseen liittyvät negatiivit: 67280-67310, 67713

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: 11716-11731

2. JOHDANTO

Siikalammen asuinpaikka löytyi vuonna 1985, jolloin maanomistaja teki paikalle kelkkatietä ja lanasi viereisestä ojasta nostettua savea tienpohjaksi. Savesta näkyi silloin kaksipuolisella reunaiskennällä valmistettu alkeellinen kirves (KM 22810:1), jolloin maanomistaja välittömästi keskeytti työt ja ilmoitti asiasta museovirastolle. FM Markku Torvinen tarkasti paikan vielä samaisena kesänä, ja kun Pudasjärvellä syyskuussa 1986 suoritettiin arkeologisia tutkimuksia valtion työohjelman puitteissa, päätettiin Siikalammelle varata viikko aikaa talvitien pohjan tutkimuksia varten.

Tutkimukset suoritettiin 1.-5.9.1986, ja niihin osallistui 9 Pudasjärven kunnan osoittamaa kaivajaa. Kaivauksen johtajana toimi allekirjoittanut, piirtäjänä fil.yo. Simo Vanhatalo ja tutkimusavustajana HuK Maija Tusa.

3. ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Siikalammen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Iinattijärven korkeudella pienen Siikalammen koillisrannalla linnuntietä noin kilometri itään Pudasjärveltä Rytinkiin vievältä tieltä. Siikalampi laskee Naamanganjoen kautta Iinattijärveen.

Asuinpaikka sijaitsee kahden hiekkaisen harjanteen välisessä savisessa notkossa noin 35 metriä Siikalammen rannasta. Asuinpaikan koillispuolella notko jatkuu soistuneena kohti Naamanganjokea. Asuinpaikan läpi kulkee kaivettu oja, ja suurin osa sangen pienialaisesta asuinpaikasta jää ojan itäpuolella rakenteilla olevan koillis-lounais-suuntaisen kelkkatien alle.

Asuinpaikan kaakkois- ja luoteispuolella olevat harjanteet ovat kangasmaasto, kun taas notko niiden välissä kasvaa lähinnä koivikkoa ja aluskasvillisuutena on paksua, mättäistä sammalta ja paikoin heinää.

4. KAIVAUSTEKNIikka

Kuten aikaisemmin on todettu, kelkkatien pohjalle oli ojaa perattaessa nostettu savea, jonka alle ja sekaan oli asetettu puunrankoja ja oksia. Kerros oli paikoin yli puoli metriä paksu. Suurin osa savesta ja rangoista

poistettiin traktorin avulla ja loput lapioilla. Savi käytiin mahdollisuuksien mukaan läpi pelkoilla ja löydöt kerättiin talteen.

Koska aikaa oli vähän, paalutettiin tämän jälkeen tien suuntainen (koillinen-lounas) koeoja 500 ja poikkioja 100, jotka puhdistettiin ja vaaittiin. Ojat kaivettiin tämän jälkeen normaalisti kaivauslastoin 10 cm:n tasoissa 3-7 kerrosta. Tasot valokuvattiin, piirrettiin ja vaaittiin. Tasokartat piirrettiin mittakaavassa 1:50, ja koeojien profiilit mittakaavassa 1:25.

Asuinpaikan läpi kulkevan ojan reunoja perattiin paikoin, ja harjanteiden reunamille tehtiin neliön kokoisia koekuoppia asuinpaikan laajuuden selvittämiseksi.

Kaivauksen jälkeen koeojat ja -kuopat täytettiin ja koekuopat peitettiin turpeilla.

Kiintopisteenä käytettiin maahan hakattua paalua, jonka absoluuttinen korkeus oli 135,32 m mpy. Kiintopisteen korkeus siirrettiin valtakunnallisesta korkeuskiintopisteestä Iinattijärven pohjoisrannalla, koordinaatit $x = 7265\ 63$, $y = 523\ 62$, $z = 144,34$ m mpy, peruskartalla 3532 08 Iinattijärvi.

5. KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET JA MAALAJIT

Tasossa 1 oli koeojan 500 pohjois- ja koeojan 100 itäpäässä huuhtoutunutta tai puhdasta hiekkaa. Ainoastaan ruuduissa 98-102/500 oli melko yhtenäinen likamaa-alue hiesussa ja savessa.

Ruudussa 100/500 oli lisäksi rykelmä pieniä, palaneita kiviä joiden välissä oli tummempaa likamaata, mutta hiiltä tai nokea ei kivien välissä ollut (ks. s.13, kuva 9 ja s.17, tasokartta).

Tasossa 2 likamaa-alue pieneni, ja seassa oli nyt kulttuurimaata. Koeojan 500 pohjoisosassa (ruudut 114-116/500) sekä koeojan 100 itäpäässä (ruudut 100/504-508) oli edelleen puhdasta hiekkaa, muualla hiesua ja savea. Ruutuun 106/500 ilmestyi toisessa tasossa noin itä-länsi-suuntainen lika- ja kulttuurimaaraita (ks. alla).

Tasossa 3 likamaa-alue ruuduissa 98-102/500 ulottui lähes samalle alueella kuin tasossa 2, mutta sen itäpuolelle ilmaantui noin kaksi metriä leveä

kulttuurimaa-alue, joka jatkui pieneten viidenteen tasoon. Likaamaa-alue pieneni tasossa 4, ja tasossa 5 likaa oli enää ruudun 98/500 pohjoispäässä.

Lika- ja kulttuurimääräitä ruudussa 106/500 näkyi toisessa tasossa hiesussa ja savessa, ja se jatkui suunnilleen muuttumattomana kolmannessa tasossa (ks. s. 14, kuvat 12-16).

4. ja 5. tasossa raita kapeni noin 10 cm:n levyiseksi, ja sen pohjoispuolella oli heikkoa liansekaista nokimaata.

Kuudennessa tasossa raita oli edelleen noin 10 cm leveä, mutta sen pohjoispuolella oli jälleen heikko, noin metrin pituinen likamaaläiskä, jonka länsipuolella näkyi palanutta savea. Läiskä hävisi 7. tasoon mentäessä.

6. LÖYDÖT

Löytöjä tuli koeojien ruuduista 98-108/500 sekä 100/502. Näissä löydöt keskittyivät pääasiassa kulttuuri- ja likamaahan. Missä näitä ei ollut havaittavissa mutta löytöjä kuitenkin tuli, ne tulivat hiesusta tai savesta, jonka päällä oleva hiekka oli löydötön. Pääasialliset löytökeskittymät olivat kiveyksen ympäristö ruudussa 100/500, josta löytyi suurin osa palaneesta luusta, sekä lika- ja kulttuurimääräitä ruudussa 106/500.

Koekuopista tuli löytöjä ainoastaan kuopista 2 ja 3 (ks. s.16 yleiskartta).

LUETTELO LÖYDÖISTÄ

	kp1	g
Talittoja	2	42
Hiottuja liuske-esineen katkelmia	5	13,5
Liuskeiskoksia	34	117
Kvartsikaapimia	7	19
Kvartsi-iskoksia	337	600
Palanutta luuta		260,7
Tiepohjan savesta poimitut irtolöydöt		
Hiottuja liuske-esineen katkelmia	1	4
Liuske-iskoksia	6	28
Kvartsikaapimia	2	7

	kpl	g
Kvartsi-iskoksia	57	114
Palanutta luuta		11

7. YHTEENVETO

Siikalammen kivistinen asuinpaikka löytyi talvitietä tehdessä kesällä 1985. Tällöin maanomistaja huomasi ojasta nostamassaan savessa kiviesineen, jonka hän toimitti museovirastoon. Talvitien pohjan tutkimiseen varattiin viikko.

Koska aikaa oli niukasti ja paikalle levitetyn saven siirtäminen hankalaa, tien kohdalle tehtiin ainoastaan metrin levyinen oja sekä samanlevyinen poikkioja alueen ala- eli eteläpäähän. Tutkittu alue oli 31 m², jonka lisäksi koekuopitettiin jonkin verran ympäristöä asuinpaikan laajuuden selvittämiseksi.

Asuinpaikkaa peittää paikoin ohut, puhdas hiekkakerros, josta ei tullut löytöjä. Hiekan alta paljastui hieno hiesu ja savi, joka paikoin oli heikosti värjäytynyt.

Löydöt keskittyivät likamaahan koeojan keskivaiheilla sekä pienen kiveyksen luokse koeojan alapäässä. Tänne sijoittui ennen kaikkea suurin osa palaneesta luusta, jota löytyi kaivettuun alueeseen nähden melko paljon, noin 300 g. Muuten löytömateriaali koostui lähinnä kvartsista.

Suurin osa sangen pienialaisesta asuinpaikasta jää ojan kohdalle ja talvitien alle (ks. s.16, yleiskartta), alueelle jossa on savea tai hiesua. Asuinpaikka on ojan ja tien takia lähes kokonaan tuhoutunut.

Maanomistajan löytämä kiviesine ajoittaa asuinpaikan esikeraamiseen aikaan.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1987

Tuija Wallenius

8. NEGATIIVILUETTELO

- 67280 (kuva 1) Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue ojan vasemmalla puolella olevan tien kohdalla, käyrästä puusta eteenpäin. N-S.
- 67281 (kuva 2) Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue etualalla noin käyrän puun kohdalle saakka. S-N.
- 67282 (kuva 3) Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue jää oikealle menevän tien kohdalla pensaikon taakse. E-W.
- 67283 (kuva 4) Kaivausalue paikkaa peittäneen saven poiston aikana. N-S.
- 67284 Kaivausalue paalutettuna (koeoja 500) maansiirtokoneen käytyä. N-S.
- 67285 (kuva 5) Sama. S-N.
- 67286 Koeojan 500 pohjoispää tasossa 1. N-S.
- 67287 (kuva 9) Koeoja 500, kiveys ruudussa 100/500. taso 1. SE-NW.
- 67288 (kuva 10) Koeojan 500 pohjoispää tasossa 2. N-S.
- 67289 (kuva 12) Lika- ja kulttuurimaaraita ruudussa 106/500, taso 2. SW-NE.
- 67290 (kuva 13) Sama, taso 3. E-W.
- 67291 (kuva 6) Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 2. Oikealla laajennus 98/501 tasossa 1. S-N.
- 67292 Koeoja 100, taso 1. W-E.
- 67293 (kuva 14) Lika- ja kulttuurimaaraita ruudussa 106/500, taso 4. E-W.
- 67294 Sama. S-N.
- 67295 Koeoja 100, ruudut 100/501-506, taso 2. W-E.
- 67296 (kuva 7) Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 3. Laajennus 98/501 tasossa 2. S-N.
- 67297 Työkuva. Koeojaa 100 kaivetaan tasoon 3. E-W.
- 67298 (kuva 17) Työkuva. Ruutua 100/502 kaivetaan. SE-NW.
- 67299 Työkuva. Ruutua 102/500 kaivetaan. S-N.
- 67300 (kuva 18) Työkuva. Ruutua 98/501 kaivetaan. E-W.
- 67301 Työkuva.
- 67302 Asuinpaikka Siikalammen etelärannalta kuvattuna. Asuinpaikka notkelmassa kuvan vasemmalla puoliskolla. S-N.
- 67303 (kuva 11) Koeoja 100, ruudut 100/501-506, taso 3. W-E
- 67304 (kuva 8) Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 4. Laajennus 98/501 tasossa 3. S-N.

67305 (kuva 15) Lika- ja kulttuurimääräitä ruudussa 106/500, taso 5.
E-W.

67306 Sama.

67307 (kuva 16) Sama, taso 6. E-W.

67308 Työkuva. Koeojaa 500 täytetään. S-N.

67309 (kuva 19) Sama. SE-NW.

67310 (kuva 20) Yleiskuva kaivausalueesta koeojan 500 täyttämisen
jälkeen. N-S.

67713 Alkeellinen kirves, KM 22820:1

67280-67310 kuvaaja T. Wallenius

67713 " R. Bäckman

9. DIAPOSITIIVILUETTELO

- 11716 Yleiskuva. Asuinpaikka ojan vasemmalla puolella käyrän puun kohdalla. N-S.
- 11717 Yleiskuva. Asuinpaikka tien alla. S-N.
- 11718 Yleiskuva. Asuinpaikka oikealle menevän tien alla puiden takana. E-W.
- 11719 Yleiskuva. Asuinpaikan päälle levitetyn saven poisto. N-S.
- 11720 Yleiskuva alueesta maansiirtokoneen käynnin ja paalutuksen jälkeen. N-S.
- 11721 Koeojan 500 pohjoispää, taso 1. N-S.
- 11722 Koeoja 500, ruutu 100/500, taso 1. Kiveys. E-W.
- 11723 Koeoja 500, juova ruudussa 105/500, taso 2. E-W.
- 11724 Sama, taso 3. E-W.
- 11725 Sama, taso 4. E-W.
- 11726 Sama, taso 6. E-W.
- 11727 Koeoja 500, ruudun 106/500 W-profiili. E-W.
- 11728 Ruudut 98-102/500, taso 2. S-N.
- 11729 Sama, taso 3. S-N.
- 11730 Sama, taso 4. S-N.
- 11731 Koeojan 100 E-päätä peitettynä. E-W.
- 12366 KM 22820:1, alkeellinen kirves.
- 12367 KM 23432:80 ja 23432:14, talttoja
- 12368 KM 23432:28, palanutta luuta.
- 12369 KM 23432, kvartsia.
-
- 11716 - 11731 kuvaaja T. Wallenius
- 12366 - 12368 kuvaaja R. Bäckman
- 12369 kuvaaja M. Torvinen

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI 1986

Ote peruskartasta 3532 08 IINATTIJÄRVI 1:20000

- kaivausalue
- x = 7264 37
- y = 526 80
- z = 134 - 135 m mpy

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

F.67280

Kuva 1. Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue ojan vasemmalla puolella olevan tien kohdalla, käyrästä poista eteenpäin, NS.

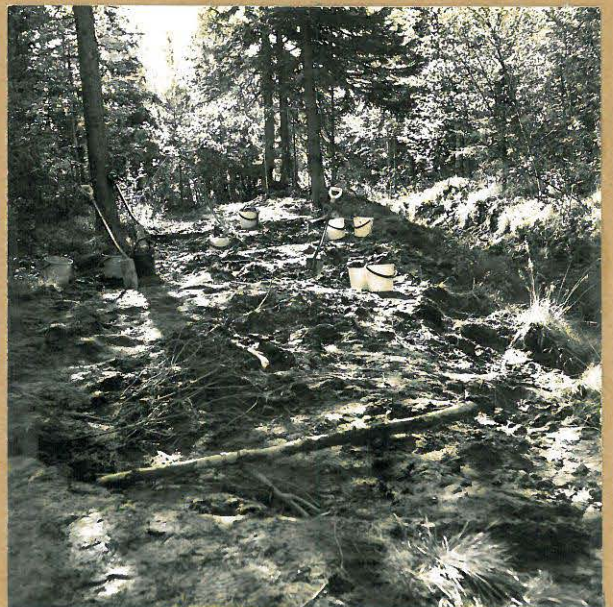
F.67281

Kuva 2. Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue etualalla noin käyrän puolelle saakka. S-N.

F.67282

Kuva 3. Yleiskuva asuinpaikasta. Löytöalue jää oikealle menevän tien kohdalla pensarikon taakse. E-W.

F.67283

Kuva 4. Kaivausalue paikalla peittineen saven poiston aikana. N-S.

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

F. 67285

Kuva 5. Kaivausalue (koeoja 500, ruudut 98-102/500) päättyttyä maansiirtokoneen käyttöä. S-N.

F. 67291

Kuva 6. Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 2. Oikealla laajennus 98/501 tasossa 1. S-N.

F. 67296

Kuva 7. Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 3. Laajennus 98/501 tasossa 2. S-N.

F. 67304

Kuva 8. Koeojan 500 eteläosa, ruudut 98-102/500, taso 4. Laajennus 98/501 tasossa 3. S-N

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

F.67287

Kuva 9. Kooja 500, kivitys ruudussa 100/500, taso 1. SE-NW.

F.67288

Kuva 10. Koojan 500 pohjispäää tasossa 2. N-S.

F.67303

Kuva 11. Kooja 100, ruudot 100/501-506, taso 3. W-E

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

Kuva 12. Lika- ja kulttuurimaarita F.67289
ruudossa 106/500, taso 2. SW-NE

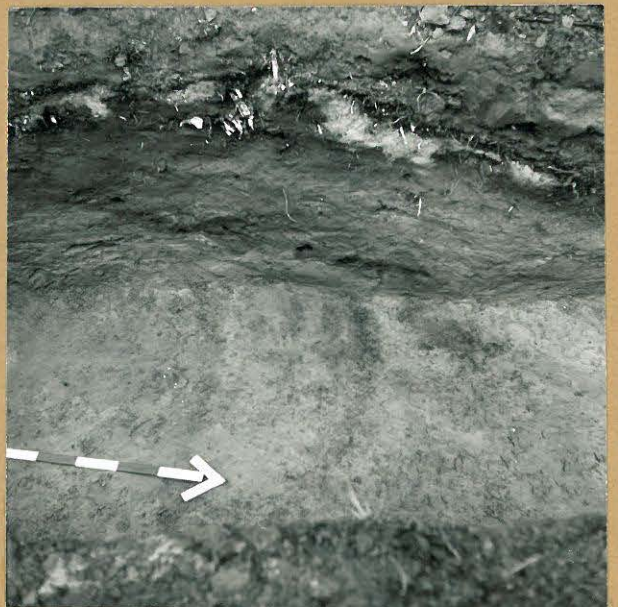
Kuva 13. Sama, taso 3. E-W. F.67290

Kuva 14. Sama, taso 4. E-W. F.67293

Kuva 15. Sama, taso 5. E-W. F.67305

Kuva 16. Sama, taso 6. E-W. F.67307

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

F.67298

Kuva 17. Työkuva. Ruutua 100/502 kaivetaan. SE-NW

F.67300

Kuva 18. Työkuva. Ruutua 98/501 kaivetaan. E-W.

F.67309

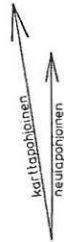
Kuva 19. Työkuva. Koojiaa 500 täytetään. SE-NW.

F.67310

Kuva 20. Yleiskuva kaivausalueesta koojien 500 peittämissä jälkeen. N-S.

- kaivausalue
- koekuoppa
- ⊗ kiintopiste 135,32 m mpy
- - - rakenteilla oleva tie
- asuinpaikka merkitty punaisella värillä.*

Pienennös yleiskartasta 1:500.

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T. WALLENIUS 1986

Erityiskartta kiveyksestä

Ruutu 101/500

Taso 1

Mk 1:10

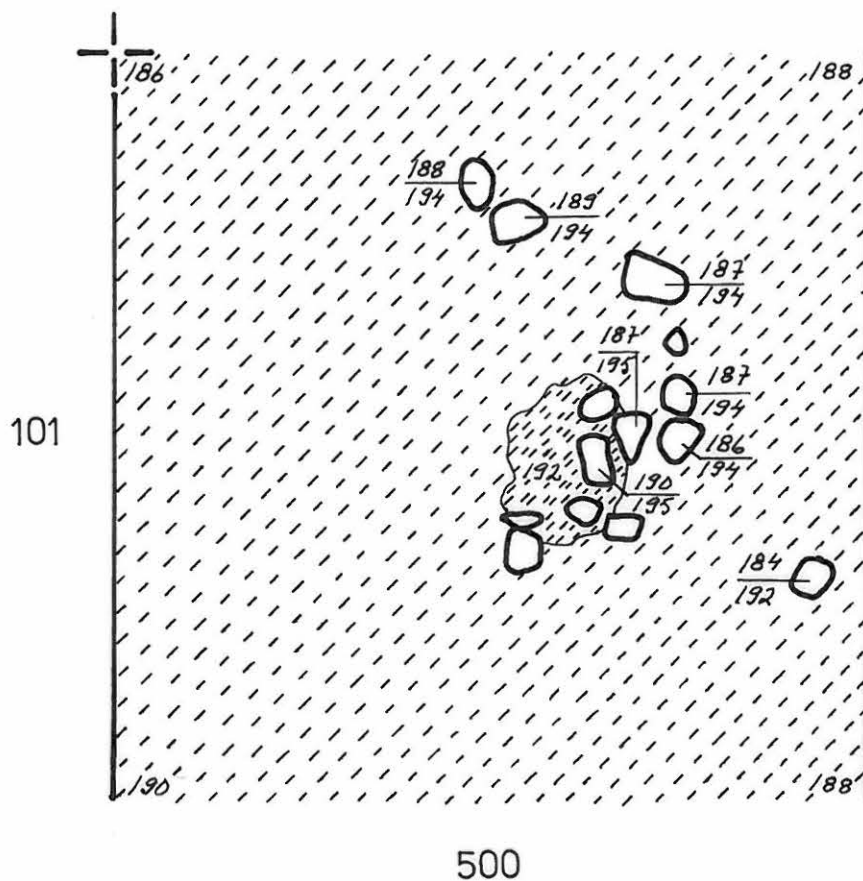

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. S. Vanhatalo

- likainen hiesu
- tumma likainen hiesu
- kivi

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T. WALLENIOUS 1986

Ruudut 98-116/500 ja 100/502-508

Taso 1

1:100

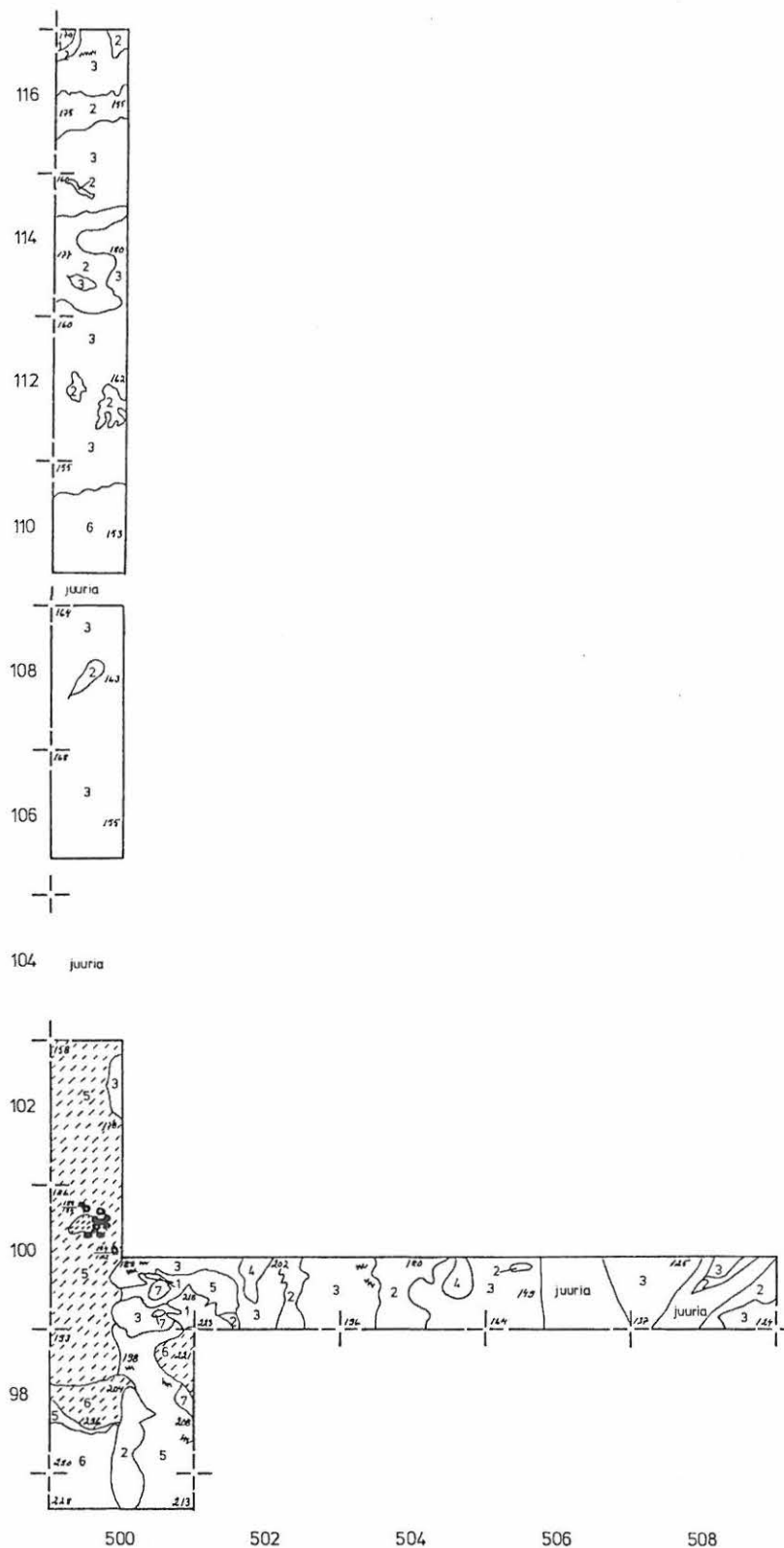

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. S.Vanhatalo, M.Tusa

likamaa	puhdas vaalea hiekka
ruoste	hiesu
turve	harmaa savi
huuhtoutunut	sininen savi
puhdas rikastunut hiekka	kivi

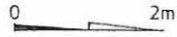
PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T. WALLENIUS 1986

Ruudut 98-116/500 ja 100/502-508

Taso 2

1:100

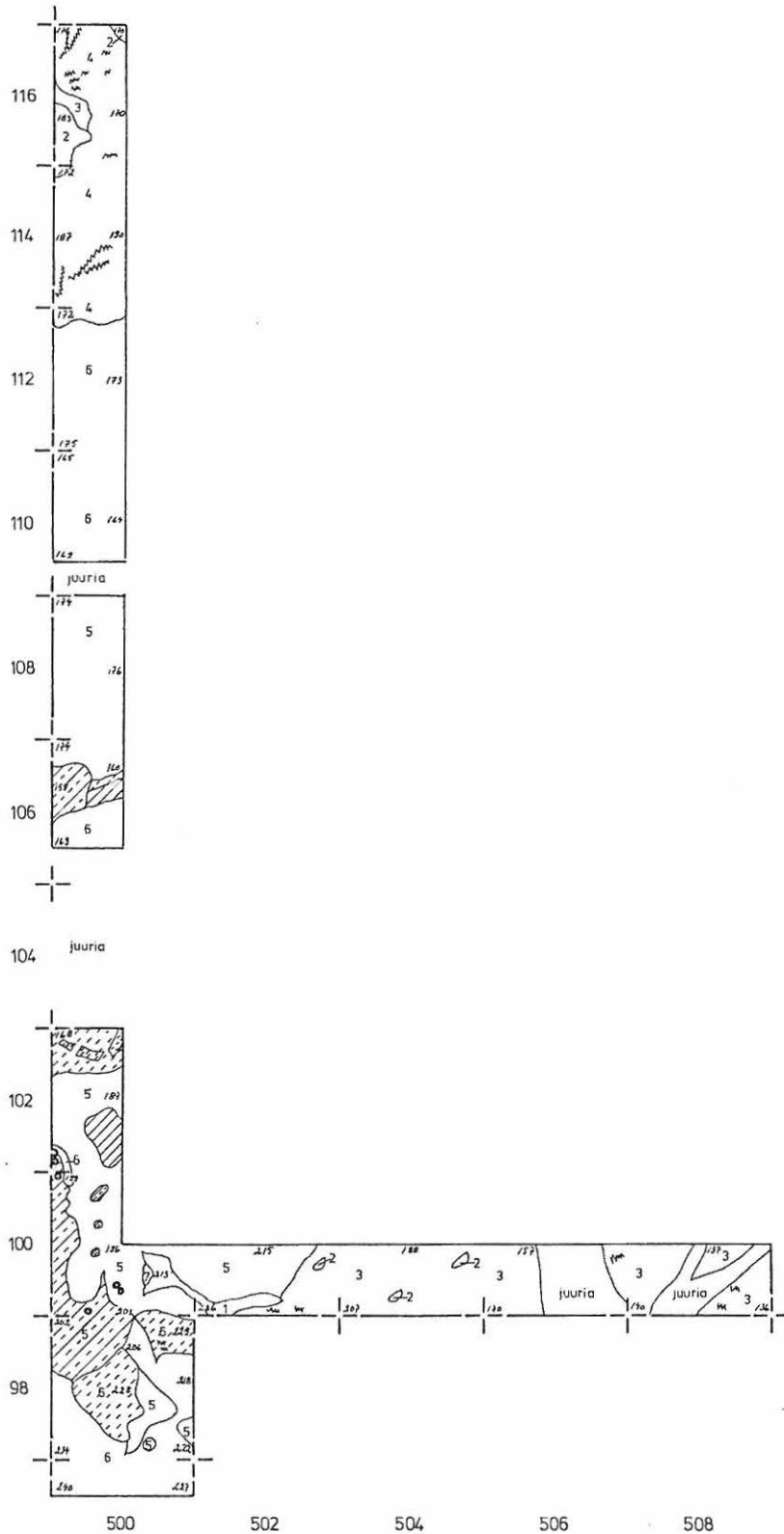

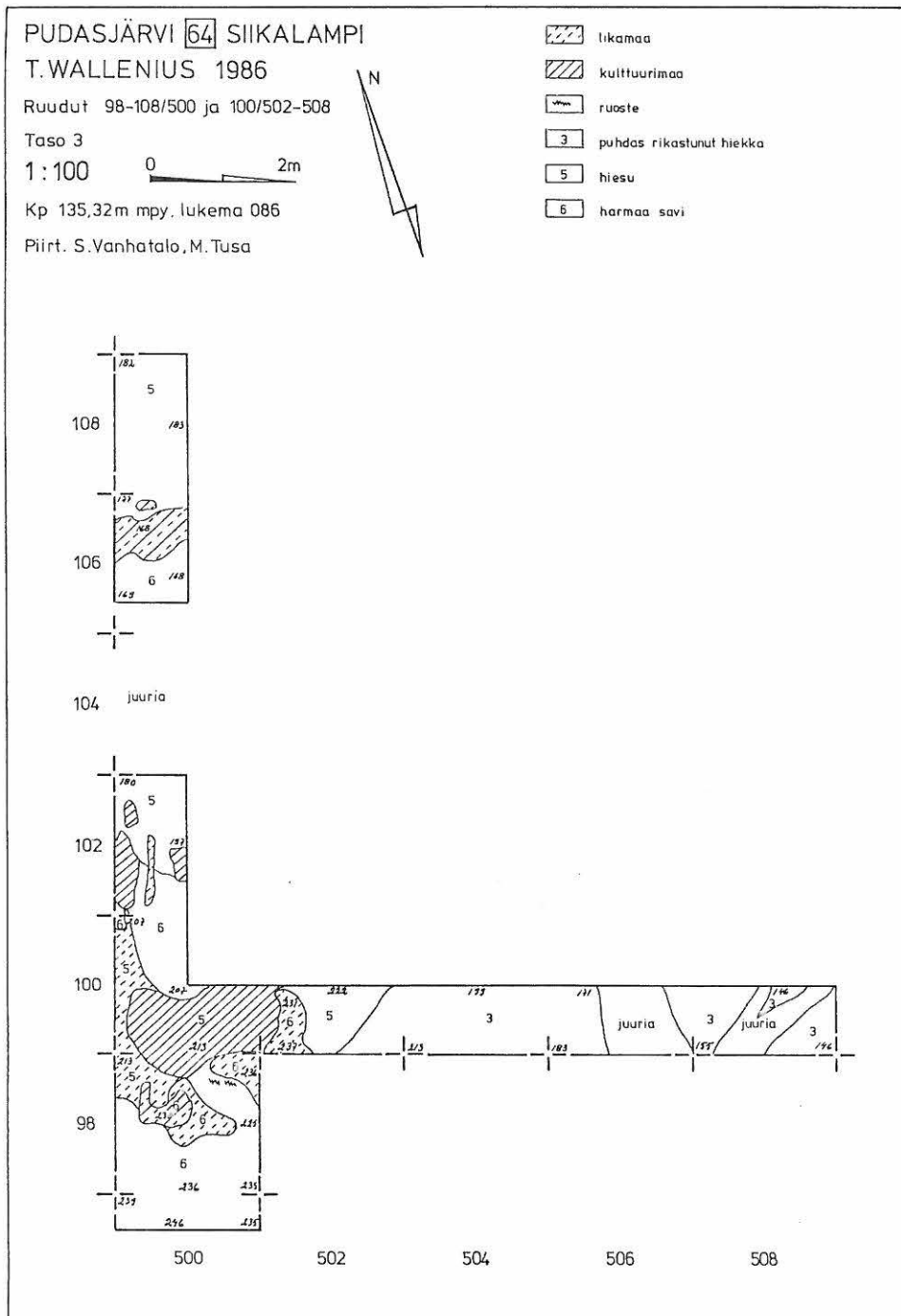
Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. S. Vanhatalo, M. Tusa

	liikkamaa		puhdas vaalea hiekka
	kulttuurimaa		hiesu
	ruoste		harmaa savi
	turve		sininen savi
	huuhtautunut		kivi
	puhdas rikastunut hiekka		

Pienennös tasokartasta mk 1:50

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T.WALLENIOUS 1986

Ruudut 98-108/500 ja 100/502-504

Taso 4

1:100

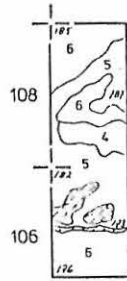

Kp 135,32 m mpy, lukema 086

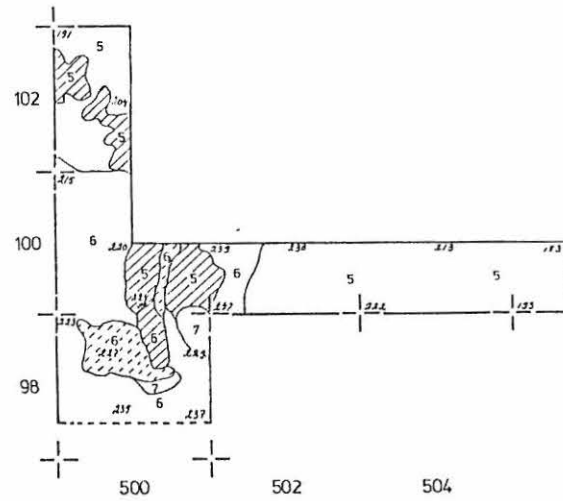
Piirt. S.Vanhatalo, M.Tusa

liikamaa	5 hiesu
kulttuurimaa	6 harmaa savi
nokimaa	7 sininen savi
ruoste	
puhdas vaalea hiekka	

104 juuria

Pienennös tasokartasta mt 1:50

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T. WALLENIUS 1986

Ruudut 98/500, 106-108/500 ja
100/501-502

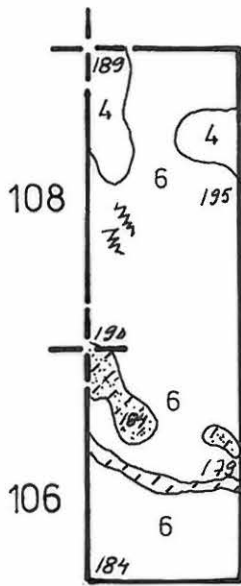
Taso 5

Mk 1:50

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. S. Vanhatalo, T. Wallenius

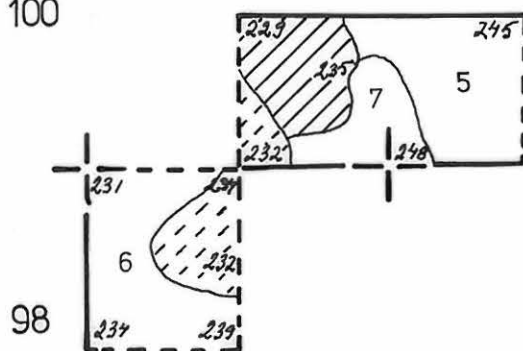
104

102

100

98

500

502

- likamaa
- kulttuurimaa
- nokimaa
- ruoste
- 4 puhdas vaalea hiekka
- 5 hiesu
- 6 harmaa savi
- 7 sininen savi

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T. WALLENIUS 1986

Ruudut 106-108/500

Taso 6

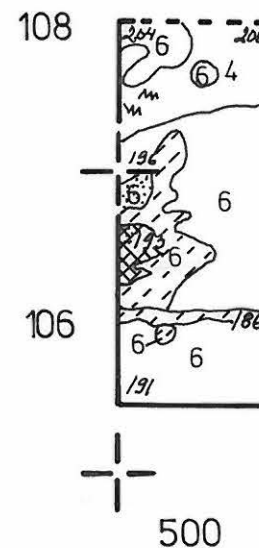
Mk 1:50

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. M.Tusa

- likamaa
- palanut savi
- nokimaa
- ruoste
- 4 puhdas vaalea hiekka
- 6 harmaa savi

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T.WALLENIUS 1986

Pinta- ja pohjavaaituskartta

Mk 1:100

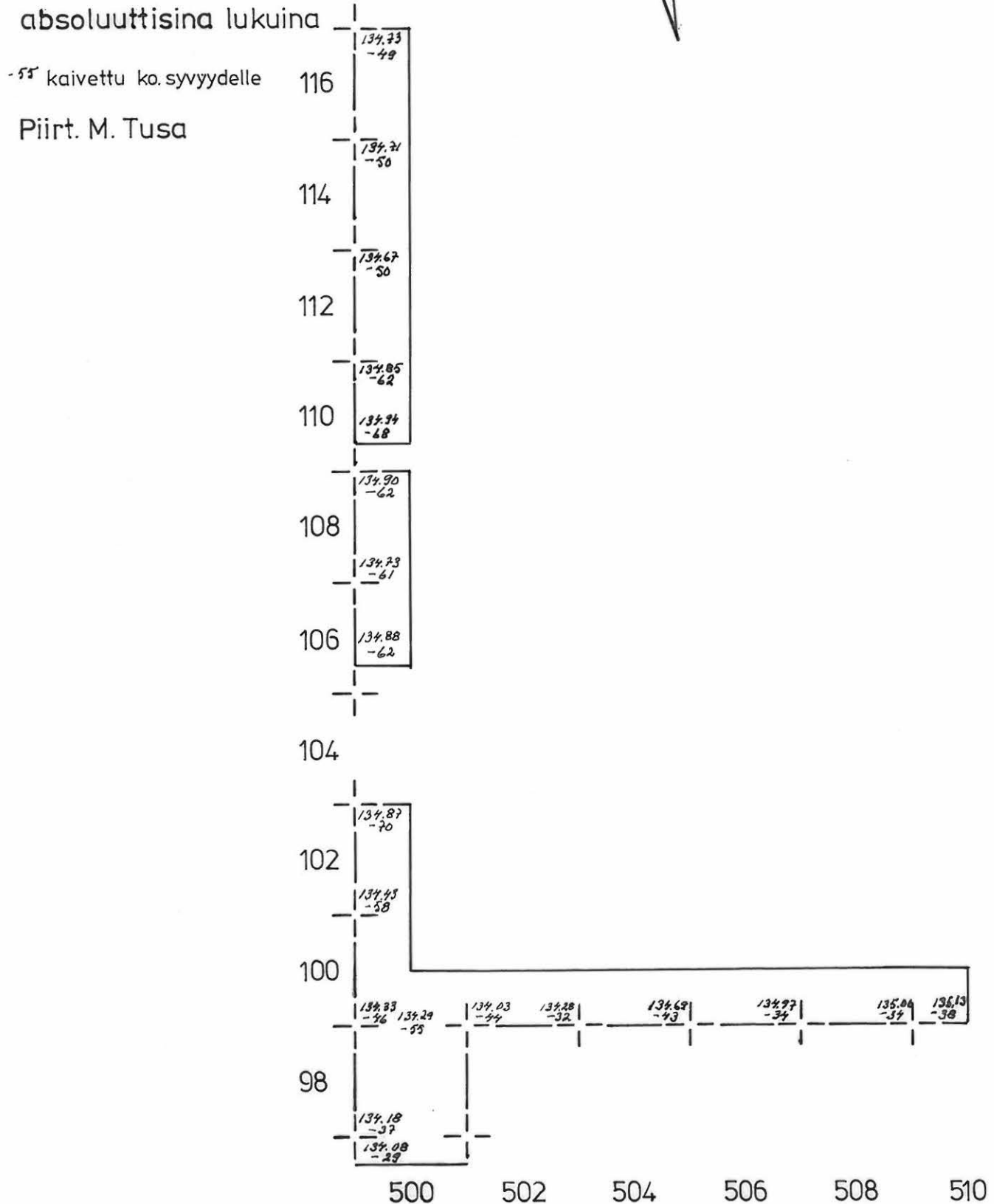

Kp 135,32m mpy, korkeudet

absoluuttisina lukuina

-55 kaivettu ko. syvyydelle

Piirt. M. Tusa

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T.WALLENIUS 1986

S-N profiili koejasta 500
idästä nähtynä

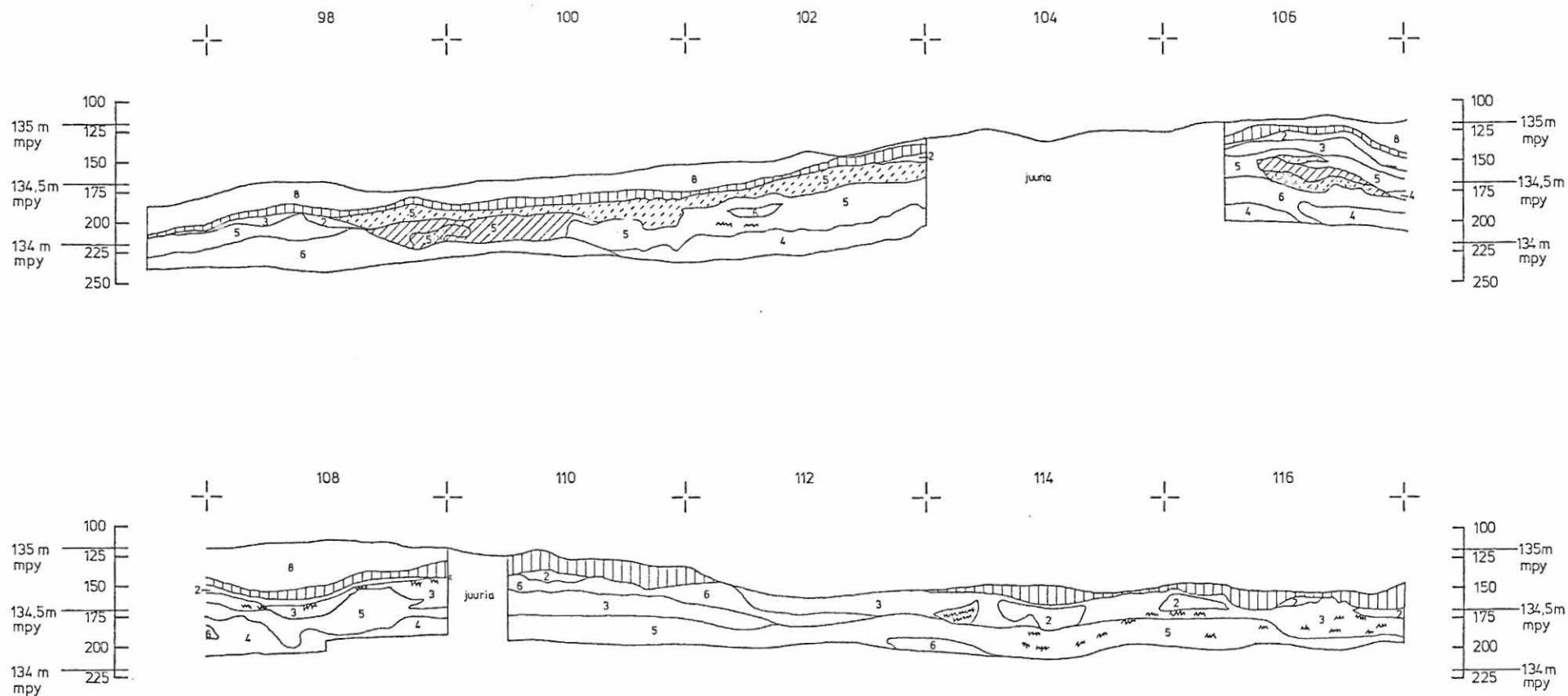
Ruudut 98-116/500

1:50

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. S.Vanhatalo, T.Wallenius

	turve		4 puhdas vaalea hiekka
	liikamaa		5 hiesu
	kulttuurimaa		5 harmaa savi
	nokimaa		8 täytemaa
	ruoste		
	2 huuhautunut		
	3 puhdas rikastunut hiekka		

PUDASJÄRVI 64 SIIKALAMPI

T.WALLENIOUS 1986

E-W profiili koeojasta 100

pohjoisesta nähtynä

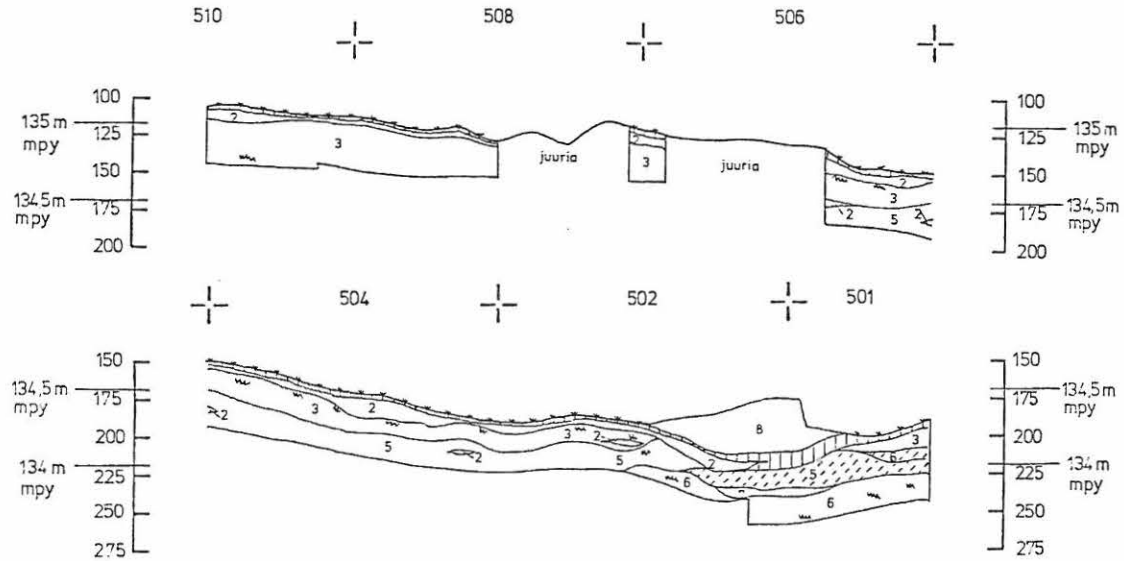
Ruudut 100/501:-510

1:50

Kp 135,32m mpy, lukema 086

Piirt. M.Tusa

	turve		5 hiesu
	liikamaa		6 harmaa savi
	ruoste		7 sininen savi
	huuhtoutunut		8 täytemaa
	3 puhdas rikastunut niekka		

Pienennös profiilikartasta mk 1:25